

3.4.2017

Eduskunta

SiV@eduskunta.fi

Asia: OAJ:n lausunto, HE 20/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lukiolain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (lukion erityinen koulutustehtävä)

Viite: Kuuleminen 4.4.2017 klo 12.00

Nykykäytännön uudistaminen on tarpeellista

Erityisen koulutustehtävän saaneita lukiota, joilla on oikeus poiketa valtakunnallisesta lukion tuntijaosta, on maassamme ollut 1960-luvulta alkaen. Erityislukioiden järjestelmä on muotoutunut vuosikymmenien aikana kirjavaksi. Uusia erityisen tehtävän lupia ei viime vuosina ole juurikaan myönnetty, mikä yhdessä järjestelmän kirjavuuden kanssa on saanut aikaan tyytymättömyyttä nykymallia kohtaan. Ongelmana on ollut myös se, ettei voimassa oleva lukiolaki kaikilta osin mahdollista ministeriölle hakijoiden yhdenvertaista arviointia ja päätöksentekoa, eikä laissa opetus- ja kulttuuritoimien rahoituksesta säädetä rahoituksen myöntämiskriteereistä.

Erityisestä tehtävästä

Lakiesitys sisältää tarkentavia säännöksiä erityisen koulutustehtävän ja siihen sisällytettävän rahoituksen myöntämiselle mm. ministeriön toimivallan ja myöntämiskriteereiden osalta. Tarkempi sääntely takaisi entistä paremmin hakijoiden yhdenvertaisuuden, selkeyttäisi erityisten koulutustehtävien asemaa koulutusjärjestelmässä sekä antaisi ministeriölle tarkkarajaisemman toimivallan asiasta päättämiseen.

Lakiesitys on muotoiltu sellaiseksi, ettei se OAJ:n käsityksen mukaan rajaa mitään ryhmää nykyisistä erityisen tehtävän saaneista lukioista mahdollisten tulevien erityislukioiden ulkopuolelle. Näin pitääkin olla. Nykymuotoisten erityislukioiden joukko on tehnyt hyvää työtä kukin omalla alueellaan. Uusi hakukierros on myös uusi mahdollisuus. Uusia hakijoita tulee ja joku vanhoista saattaa jäädä pois.

Hakijoiden tilannetta tulee helpottamaan se, että valintakriteerit ovat nyt aiempaa selkeämmät. Opetus- ja kulttuuriministeriölle jää kuitenkin harkintavaltaa erityisen koulutustehtävän lupien myöntämisessä. OAJ pitää tärkeänä, että harkintavaltaa käytetään siten, että alueelliset tarpeet ja eri painotusten tarpeet toteutuvat

3.4.2017

koulutuksen tasa-arvon periaatteita järkevästi tukien. Erityisen tehtävän saaneiden lukioiden on monipuolisesti edustettava eri aloja, ja erityisen tehtävän saaneita lukioita on oltava eri puolilla maata, kuten nykyisinkin.

Valtakunnallisesta kehittämistehtävästä

Erityisen koulutustehtävän lisäksi osalle lukiokoulutuksen järjestäjistä voitaisiin määrätä valtakunnallinen kehittämistehtävä. Valtakunnallinen kehittämistehtävä liittyisi erityisen koulutustehtävän mukaisen koulutuksen valtakunnalliseen kehittämiseen.

OAJ pitää uutta tehtävää lukion kannalta myönteisenä asiana. Suotavaa olisi, että kehittämistehtävään valittaisiin sellaisia lukioita, jotka ovat toiminnassaan avoimia ja verkottuneita sekä kiinnostuneita hyvien käytäntöjen levittämisestä. Hyvien käytäntöjen levittäminen voisi olla myös opettajien täydennyskoulutuksen tukemista opettajanvaihdolla, jossa opettajat tutustuisivat kehittämistehtävän saaneen lukion työtapoihin ja käytäntöihin. Tämä edellyttäisi luonnollisesti sitä, että kehittämistehtävään olisi tätä tarkoitusta varten suunnattu resursseja. Lukiokoulutus tarvitsee kehittämistä ja onnistuessaan tällä uudella tehtävämuodolla voi olla iso vaikutus.

Rahoituksen uudistamisesta

Erityislukioiden rahoitusta on tarkoitus muuttaa siten, että erityisen koulutustehtävän vuoksi korotetusta yksikköhinnasta siirryttäisiin laissa säädettävään, erityisen koulutustehtävän lisään. Lisä olisi säädetty prosenttiosuus budjettivuoden valtionosuuden laskennan perusteena olevasta lukiokoulutuksen kustannuspohjasta. Ratkaisu on toimiva ja kohtelee lukioita yhdenvertaisesti.

Nykyinen lukiorahoituksen taso on vuosina 2014 ja 2015 toteutettujen leikkausten jäljiltä kestävämmällä tasolla. Lukioiden ylläpitäjille aiheutuvat kustannukset ovat n. tuhat euroa korkeammat opiskelijaa kohden vuodessa kuin valtionosuus. Opetusryhmien koot ovat kasvaneet sellaisiksi, että lukion opetussuunnitelman toteuttaminen on pedagogisesti vaikeaa ja opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen usein mahdotonta. Kaikkia lukioita koskevaan rahoitukseen tulee tehdä oikaisu, jossa valtionosuus tarkistettaisiin vastaamaan todellisia kuluja. Korjaava liike tukisi osaltaan myös erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden uudistusta.

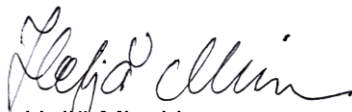
3.4.2017

Lopuksi

OAJ on eräissä yhteyksissä esittänyt, että erityisen koulutustehtävän saaneitten lukioiden tekemästä työstä pitäisi tehdä kansallinen arviointi. Uudistus ei poista tätä tarvetta. Arvioinnille sopiva aika saattaisi olla silloin, kun lukion tuntijakoa seuraavan kerran uudistetaan.

Lopuksi toteamme, että lain valmistelu on tehty hyvin, eikä OAJ näe estettä lakimuutosten tekemiselle esitetyllä tavalla.

OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ

Helja Misukka
koulutusjohtaja

Olavi Arra
erityisasiantuntija